No. 750. 1849.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

NOORD-HOLI

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

WOENSDAG, 3 OCTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 2 October.

De Tweede Kamer heeft in haar adres ten antwoord op de troonrede een streng-vonnis over het aftredend ministerie uitgesproken, en dat met eene meerderheid van stemmen, die zoo groot is, dat zij schier aan eenparigheid grenst. Het ministerie heeft dan ook in den loop der vorige zitting zoo veel onbekwaamheid en zoo veel onwil aan den dag gelegd, dat het geene ondersteuning vinden kon zelfs niet bij hen, die, gelijk wij, geneigd zijn, om uit eerbied voor het gezag, dat in onze dagen overal verzwakt is, alles over het hoofd te zien, als slechts de groote beginselen kunnen behouden worden.

Het zal onnoodig zijn het bewijs te leveren van de onbekwaamheid van 't aftredend ministerie. Zij is toch zoo duidelijk gebleken uit de meeste harer verrigtingen, dat zij als een feit is te beschouwen. Wij willen daardoor evenwel niet aan sommige leden der regering alle bekwaamheid ontzeggen. Het is daar zoo ver van af, dat wij zelfs in het ministerie meer dan eene capaciteit erkennen, die, hadde zij zich doen gelden, aan de regering zeker eene veel betere rigting zoude hebben gegeven. Als wij dus spreken over de onbekwaamheid van het ministerie, dan bedoelen wij daarmede slechts de collectieve handelingen te beoordeelen, die maar al te zeer den stempel dragen nu eens van onkunde, dan weder van onhandigheid, dan dat iemand het wagen zal *appel* aan te teekenen tegen een vonnis, dat klaar is, als de zon, die aan den hemel schijnt.

Wat ons meer bevreemd heeft dan de onbekwaamheid der regering is de onwil, die in de meeste harer ontwerpen doorstraalt, om de Grondwet van 1848 tot waarheid te maken. Had de behoudende partij het roer in handen gehad, ware deze belast geweest met de taak, om de beginselen der Grondwet, die zij bestreden had, in het leven te roepen, men zoude het kunnen begrijpen en misschien vergeven, dat zij hare roeping in zoo bekrompen zin, als mogelijk was, opnam. Maar hoe is het te verklaren en te verschoonen, dat mannen der oppositie, die jaren lang hun talent van welsprekendheid besteedden aan de verdediging van de beginselen, die in de grondwet zijn gelegd, nu zij bekleed zijn met de magt, om die beginselen tot wet te helpen maken, hun verleden verzaken, en wetten voordragen, die door geen behoudend ministerie arglistiger konden worden uitgedacht, om de Grondwettige regten tot logen te maken?

Het oordeel der Kamer over het aftredend ministerie is billijk en staat zoo vast in de publieke opinie, dat niet eene stem is opgegaan, die in beroep is gekomen tegen het vonnis, zelfs niet om voor verzachtende omstandigheden te pleiten.

Het ministerie intusschen heeft gemeend tegen het oordeel der Tweede Kamer iets te moeten verrigten. Dit is zeer natuurlijk. Men geeft aan elken veroordeelde vrij verlof om gedurende 24 uren zijne regters te vloeken. Wij zouden dan ook van zijn protest geene andere melding hebben gemaakt dan de bloote mededeeling, indien wij daarin niet op nieuw een bewijs vonden van de verregaande verblindheid des ministerie's.

Als antwoord op het adres der Tweede Kamer heeft het ministerie openbaar gemaakt zijn eigen adres aan den Koning, waarin het zijn ontslag gemotiveerd aanvraagt. wij hebben dat langdradige stuk medegedeeld in ons nummer van Maandag ll., en onze lezers hebben kunnen zien, dat indien de regering daarin veel woorden gebruikt, zij zeer bezorgd is geweest, om er des te minder zaken in te behandelen. Al wie eene studie wil maken hoe men met vele woorden niets kan zeggen, leze dat stuk, dat in het *genre* een meesterstuk zou zijn, ware niet aan de onvoorzigtige pen een enkele uitdrukking ontvallen, die, terwijl zij eene nieuwe beschuldiging tegen de Tweede Kamer uitbrengt, tevens het klaarblijkelijkst bewijs levert, dat het ministerie zijne positie tegen over de Kamer nooit heeft begrepen.

Het stuk over de vertegenwoordiging sprekende, zegt, dat zij »eerder eene rigting van tegenstand dan van af»keuring der door het ministerie verkondigde beginselen »van regering had aangenomen." Het is niet mogelijk in korter woorden meer onwaarheid te zeggen. Wij denken niet aan kwade trouw, en wanen dus niet, dat de regering hare regtvaardiging in eene woordenspeling zal zoeken. Het is waar, dat de regering geene rigting van afkeuring tegen de door haar verkondigde beginselen heeft te constateeren. Maar de Kamer streed niet tegen het programma der regering, maar tegen de niet uitvoering of verkeerde toepassing van dat programma. Ook wij hebben meer dan eens dat programma toegejuicht. Maar wat hebben wij aan een prospectus, die òf niet òf verkeerd wordt nagevolgd? Hadde de regering aan hare goede beginselen trouwe uitvoering gegeven, zij zoude regt hebben zich te beklagen; maar hoe zij er nu toe komt, om van eene kwestie van beginselen, en daarvan toch was spraak, toen hare ontwerpen van wet werden verworpen, te maken eene kwestie van personen, dat begrijpen wij niet. Of meent zij dat het genoeg is een schoon uithangbord voor het ministerie te plaatsen, en dat daarmede hare waar den toets des onderzoeks en der afkeuring ontgaan kon? En dit toch schijnt zij te beweren, als zij over hare beginselen, dat is over haar programma sprekend, meent daardoor de kwestie van toepassing geheel op zijde te hebben geschoven; terwijl integendeel de oppositie der Kamer juist daardoor is ontstaan, dat in de ontwerpen van wet der regering de beginselen, in het programma des ministerie's uitgedrukt, volkomen waren vergeten. De regering vergist zich dus zeer, als zij in de oppositie der Kamer eene kwestie van personen ziet. Het is intusschen van den beginne af hare fout geweest, dat zij in elke afkeuring niet gezien heeft een verschil van meening, maar den strijd van personen, en meer dan eens is door deze valsche opvatting van de zijde van het ministerie zelf in de debatten der Kamer eenige verbittering veroorzaakt. De regering heeft de Kamer niet begrepen, zij heeft de oorzaak van den tegenstand dien zij ontmoette, niet gezocht in het gebrekkige dat in hare ontwerpen overvloeide, maar in veronderstelde kwade passien bij de Kamer. Steunende op hare goede trouw en hare goede bedoelingen, heeft zij niet een oogenblik aan hare onfeilbaarheid getwijfeld; en zij stond zoo vast in hare valsche overtuiging, dat zij bij de tegenpartij bijna aan kwade trouw heeft gedacht.

In zulk eene stemming van de zijde der regering kan het niet anders of de Tweede Kamer en het ministerie moesten eindigen met vijandig over elkander te staan, zoo als dan ook gebeurd is. Jammer is het slechts dat men zoo veel tijd heeft verloren met een jaar voor eigen ambitiën te kampen, en alzoo eene geheele zitting te verspillen.

De Mémoire sur la Situation des Catholiques dans les Pays-Bas, par un Electeur Néerlandais.

IV.

Naauwelijks had Belgie zich aan de Hollandsche Regering onttrokken of de Katholijken der noordelijke provincien gevoelden dadelijk al het grievende van hun verlaten toestand. Zorgvuldig hadden zij zich, bij de weinige petitien die zij voor de vrijheid van onderwijs teekenden, voor alle hartstogtelijkheid gewagt: maar die gematigdheid werd hun niet ten goede gerekend. Men kon het denkbeeld niet verdragen dat zij hadden *durven* petitioneren: die vreedzame echt constitutionnele daad, waartoe zij in geweten verpligt waren, werd uitgekreten als eene oproerige daad; het graauw wierp hun den scheldnaam van *muiters* toe, en op allerlei wijzen werden zij door dagbladen, brochures, schimp- en schotschriften beleedigd.

Zigtbaar was de verwijdering die er onmiddellijk na den Belgischen opstand tusschen vrienden van verschillende geloofsbelijdenis outstond; 't scheen dat de Protestanten met elkander waren afgesproken, om in de Katholijken niet meer te zien landgenooten, die schot en lot met hen deelden, maar alleen geloofsgenooten van diegenen, die men goedvond de ontrouwe Belgen te noemen. Die betreurenswaardige scheuring duurt nog voort, en veel zal er van de zijde der Protestanten moeten gedaan worden om de diepe wonden te heelen, die in 1831 en later in de harten der Katholijken geslagen zijn.

Die blinde en woedende storm der reactie die met niets te vergelijken is, dan met de hartstogtelijke verdrukking der Katholijken in den Spaanschen oorlog, toen ten minste het gevaar des vaderlands het onregt eenigzins kon schijnen te verschoonen, belette den Katholijken aanvankelijk op den met de Belgen ingeslagen weg voort te gaan. Zij meenden daarmede te moeten wachten tot dat de ten koste van zoo veel bloeds en schats eindelijk gekochte vrede met Belgie zoude zijn gesloten. Er was inmiddels eene scheiding in den boezem van het gereformeerd kerkgenootschap ontstaan: de streng Dordsche partij, die zich onder de leiding der heeren Groen van Prinsterer, Scholte en anderen op den voorgrond begon te stellen, verlangde evenzeer als de Katholijken vrijheid van Godsdienst en onderwijs, en ook de, wel is waar, destijds zeer weinige echte liberalen, die ons land toen tellen mogt, legden de Grondwet in dien geest uit.

Ofschoon onze geloofsgenooten alzoo van twee zijden ondersteuning vonden, wilden zij ditmaal geen gebruik maken van het middel van petitionnement. De petitien waren nu eenmaal hatelijk geworden, en men wilde door onaangename herinneringen de hartstogten niet nog meer aan het gisten brengen. Een kiescher en voorzigtiger weg werd ingeslagen. De Kerkvoogden der onderscheidene kerkelijke districten namen de ondankbare taak op zich om den beschermer van het onderwijs-monopolie Willem I met de velerlei bezwaren hunner geloofsgenooten bekend te maken. Zij kweten zich daarvan korten tijd voor dat Hij, door zijne abdicatie, de teugels van het bewind in de handen van zijnen oudsten zoon overgaf.

De schrijver heeft het onvermeld gelaten wat tot die abdicatie aanleiding gaf, een stap, die zoowel Nederland als Europa verbaasde! Wij betreuren dit stilzwijgen, daar die vermelding gansch niet vreemd is aan het onderwerp dat hij behandelt. Doch wat hiervan zij, de geschiedenis, zoo zij onpartijdig gelieft te wezen, zal eenmaal het gedrag schandvlekken van die partij, die Willem I te midden van al de rampen, die hij over het land bragt, steeds als een afgod bewierookte, en die nu zich niet ontzag, dien vroeger zoo *populairen Koning*, dien *koninklijken Wijsgeer*, dien *geëerbiedigden Vader des Vaderlands* om eene zwakheid, die alleen zijn bijzonder leven raakte, met slijk te bezoedelen! 't Is waar, die zwakheid was het kiezen eener levensgezellin van de *katholijke* godsdienst.... Men leze de brochures van dien tijd, de quasi gemoedelijke vertoogen der predikanten en zoo veel andere schandalen, die even zoo veel grievende beleedigingen waren voor de Katholijke bevolking des lands zoowel als voor de koninklijke waardigheid.

Maar genoeg! Willem II steeg ten troon en onze geloofsgenooten schiepen weer adem. Zij kenden zijne edele en regtvaardige inborst, zijn ridderlijk karakter. Hij was opregt en wilde de waarheid hooren. Met al de volheid van zijn hart beminde hij het Nederlandsche volk. Steeds heeft hij getoond de beste bedoelingen te hebben en iedereen het genot te gunnen van zijn regt.

Niemand en de Katholijken het allerminste, verwonderde het dus, dat hij naauwelijks ten troon gestegen zich haastte eene commissie te benoemen met den last om de bezwaren der Katholijken, betreffende het onderwijs, aan een opzettelijk onderzoek te onderwerpen. Trouwens dat was dan ook hoog noodig, want er moest vóór alles een eind komen aan de hevige spanning, die vooral ook ter dier zake tusschen de Katholijken en Protestanten bestond. In het oog dezer laatsten was het behoud van het reglementair stelsel, dat met zoo veel behendigheid op of nevens de wet van 1806 was opgebouwd, eene ware levenskwestie. Zoo als het lager onderwijs was georganiseerd en met die hierarchie, die alle vreemde bestanddeelen buitensloot, kan het niet anders of het opkomend geslacht, dat aan zulk eene leiding was toevertrouwd, moest meer en meer aan den invloed van het Katholicisme onttrokken en daardoor ontzenuwd en beginselloos gemaakt worden. In die krachteloosheid dacht men de kracht van het Protestantisme te zullen vinden.

Maar had datgene wat men Protestantisme geliefde te noemen belang bij het behoud van het monopolie, het bedreigd Katholicisme dezer landen had belang bij de omverwerping van dat heilloos systema. Vandaar die herhaalde aanvallen van nooit vermoeide strijders. Reeds had

de Hoogw. van Bommel bisschop van Luik in een werk over het Belgisch onderwijs (een geschrift dat klassische waarde heeft en houden zal) de beginselen uiteengezet, welke dat belangrijk onderwerp beheerschen. Die beginselen werden nog nader getoetst door de heeren Broere, van Vree, Wenneckendonk door al wat onder de Katholijken het woord of de pen voerde: Zij werden toegepast op onze Nederlandsche wetgeving. En alras ontstond bij ieder de overtuiging dat het staatsmonopolie evenzeer in strijd is met de regten der Nederlandsche staatsburgers, als het natuurlijk het heilig en onverjaarbaar regt der ouders ten gronde rigt. Van het ééne tot het andere eind des lands bestond daarover bij alle Katholijken maar één zin, maar één gevoelen.

Wat echter meer dan al het andere de gemoederen verbitterde, was de wijze waarop de partij van het Monopolie zich tegen die aanvallen verdedigde. In plaats van op het voorbeeld harer bestrijders het geheel staats-regtelijke vraagpunt aan het staatsregt te toetsen, waardoor men bij verschil van gevoelen toch een glimp van goede trouw had kunnen bewaren, verlaagde men zich middelen te bezigen, beschaafde en wel opgevoede menschen onwaardig. Men misbruikte de pen van eenen stokouden Leidschen professor, die vroeger eenigen roem had behaald omdat hij door het toenmalige bestuur gerugsteund, de spelling der Nederduitsche taal naar *zijne* wetten had weten te dwingen. Evenzeer meende men kon het onderwijs van staatswege tot eenparigheid gedwongen worden; daartoe had het bestuur het regt, want het was in het bezit, en de Protestanten maakten de meerderheid uit, en die meerderheid had er altijd over beschikt. Dat de Roomschen zich tegen het onderwijs in den bijbel verklaarden, was alleen omdat de priesters het licht van den bijbel vreesden: dat men vrijheid van onderwijs vroeg, was alleen om de kinderen aan Rome te onderwerpen: de regering mogt niet toegeven. Zij had vroeger de zwakheid gehad kleine seminarien toe te laten; in die kweekscholen der domheid, werden leeringen verkondigd die gevaarlijk zijn voor de rust van het land; de vaderlandsche geschiedenis werd er vervalscht, en de grondlegger onzer (*protestantsche*) vrijheid werd er niet met eerbied gehuldigd; ja zelfs was het te vermoeden dat de koningsmoord daar als eene geoorloofde en verdienstelijke daad werd voorgesteld.

Maar dit was niet genoeg: eene menigte professoren en doctoren in de theologie en leeraren der verschillende protestantsche genootschappen vereenigden zich tot een kruistogt tegen die ongelukkige Roomschen, »dat onbe»duidend hoopje, arm in geld, arm in beschaving en »arm in wetenschap." Daartegen trekken nu de grootste geleerden van Nederland (!) gezamentlijk te velde in een Weekblad, genaamd de *Evangelische Kerkbode*. Maar helaas! in plaats van boudige redeneringen, welke men daarin zou gewacht hebben, leverde dat blad niets dan scheldwoorden en lastertaal, zoodat het aan de Protestanten zelven walgelijk geworden, na een kostbaar en moeijelijk bestaan van weinige jaren door zijn eerste *entrepreneurs* is moeten opgegeven worden.

Wij zullen den schrijver niet volgen in hetgeen hij zegt omtrent de oprigting van het maandwerk *de Katholiek*, welke met die van den *Evangelischen Kerkbode* in verband staat; doch terugkeeren tot de commissie voor het onderwijs, welke den 12 Nov. 1840 benoemd reeds den 19 Jan. 1841 met haar rapport gereed was. (men kan veel als men goeden wil heeft) Van dit rapport was het Koninklijk besluit van 2 Jan. 1842 het uitvloeisel.

Dat besluit erkent volmondig dat de regten der Katholijken door de bestaande wetgeving aan de Protestanten waren ten offer gebragt: doch geene stellige bepalingen worden daarin gevonden, waardoor het herhalen van dergelijke misbruiken kan worden voorgekomen. En waarom niet? De reden die het besluit daarvoor geeft, is allerzonderlingst. Men had zich gehouden aan het gevoelen der meerderheid zoowel van degenen die zich aan het Bestuur gewend hadden, als van diegenen die door hetzelve waren geraadpleegd en die meerderheid was om van de bestaande beginselen niet af te wijken.

Men erkende dus de billijkheid der klagten, maar het aantal klagers was niet groot genoeg om de meerderheid uit te maken; en daarom werd de klagt afgewezen. De minister gaf den Katholijken daar een les, waarvan zij later gebruik gemaakt hebben.

Waren zij in plaats van hunne klagt aan hunne kerkvoogden over te laten, in massa opgestaan om te petitionneren, zoo hadden zij hun doel bereikt, want dan hadden zij de meerderheid gehad boven de reactionnairen! Maar nu waren deze laatsten grooter in getal en het monopolie bleef behouden.

Ofschoon het ministerie alzoo den meesten eerbied betoonde aan eene woelzieke en factiezuchtige partij, zoo begreep het echter toch iets voor de Katholijken te moeten doen. Om hun eenigen waarborg te geven, trachtte men hun eenige inzage in het onderwijs te verleenen, en men bewees alzoo met der daad dat hunne klagten niet ongegrond waren.

Met voordacht gebruiken wij hier het woord *trachten* omdat, zoo als wij in een vorig artikel reeds opmerkten, aan dat besluit zeer weinig de hand gehouden is: 't zij dan dat de opvolgers van den minister Schimmelpenninck anders over de zaak dachten, 't zij dat zij tegen den alles overweldigen stroom niet durfden oproeijen.

HET LAGER ONDERWIJS IN IERLAND.

Onder den titel *lagere scholen in Ierland* bevat de laatste aflevering der *Revue Britannique* een opmerkelijk en hoogst belangrijk artikel over den zoo tegenwoordigen als vorigen toestand van het onderwijs in dat land. Om een aanvang te maken met den voormaligen staat van zaken, zie hier wat het artikel vermeldt, dat het meest de aandacht verdient, of dat het best het onderwerp behandelt, dat wij op het oog hebben:

»Het voegde het best aan den tyrannieken en waanwijzen Koning bij uitnemendheid, zich tot eersten wetgever der godsdienstige opvoeding op te werpen; in hetzelfde jaar dat Hendrik VIII zich het hoofd der Kerk in zijne staten verklaarde, beval eene staatswet aan zijne onderdanen in Ierland, zich aan de *orde*, aan de *zeden* en aan de *taal* van Engeland te onderwerpen. De hervorming op het vaste land had het gebruik van het Latijn bij de godsdienstoefeningen verdrongen door de gemeene volkstaal van ieder land; de hervorming van Hendrik VIII wilde vooral het Iersche dialect in Ierland verbannen; ieder priester moest zijn rozekrans bidden in het Engelsch; ieder pastoor moest in zijne parochie eene Engelsche Kerk stichten. Het schijnt dat deze wet niet goed was nageleefd onder Hendrik-zelf, noch onder zijne onmiddellijke opvolgers. Zijne dochter, Koningin Elisabeth, heeft de voornaamste bepalingen van het wetboek haars vaders op nieuw uitgevaardigd. Zij wendde zich tot de aartsbisschoppen en bisschoppen; deze moesten van alle geestelijken, die eenig beneficie bezaten, eischen, dat zij zich in staat stelden, zelf het Engelsch te leeren en er ieder en een iegelijk onder hunne jurisdictie in te laten onderwijzen.

»De republiek en de tijd van Cromwel bragten de wetten van Hendrik VIII en van Elisabeth over het onderwijs in Ierland weder in volle kracht. De gelden, die door het Parlement als eene toelage voor de scholen waren goed gestemd, mogten daarvoor bestemd blijven, onder de uitdrukkelijke bepaling van alle kinderen te onderwijzen in de protestantsche godsdienst. Eene zeer strenge strafbepaling bedreigde ieder Katholijk, die schoolmeester of onderwijzer bij eene familie worden zou. Dit was eene zaak van hoog verraad, en het was aan de huisvaders verboden de Engelsche opvoeding te ontduiken door hunne kinderen naar buitenslands te zenden. Deze wetten werden in stand gehouden onder Willem III en onder de koningen van het huis van Hanover, terwijl de geestelijken zich altijd beklaagden over de hardnekkigheid, waarmede de Iersche jeugd de kettersche opvoeding, zoo als zij die noemden, verachtten.

»De protestantsche geestelijken hadden allengs, uit laauwheid vrij baan gelaten aan de ingesmokkelde onderwijzers, wier scholen *hedge schools* (haag-scholen) genoemd werden, omdat ze in het open veld gehouden werden onder van eene haag. Men zegt dat de meeste katholijke schoolmeesters, uit haat tegen den protestantschen bijbel leerden lezen uit de *Historie der zeven kampvechters*, enz

»Hoe het ook zij, het was reeds veel gewonnen, althans wat den vorm betreft, wanneer men bedacht dat voor de vervolgingen de verleiding in de plaats zou treden, ten einde het Katholijke Ierland tot het Anglicanisme te doen vervallen. Een genootschap bestaande uit hoogwaardigheidbekleeders der kerk, uit de voornaamste staatsambtenaren en ijverige Anglicanen, verkreeg een charter, d. i. eene wettige magtiging om scholen te stichten hoofdzakelijk bestemd voor de opvoeding van arme familien vooral toebehoorende aan katholijke familien. Die scholen rijk door bijzondere inschrijvingen en dotatien van regeringswege, hadden dus in schijn een doel van beschaving en Christelijke liefde. Zij namen kinderen als kostgangers op en ontlastten de ouders van alle kosten van onderhoud. Het volk begreep alras het geheim dier weldaad. Zoodra het kind eenmaal de school van het charter was binnengetreden, zag het nooit zijn vader noch zijne moeder, noch zijne bloedverwanten weêr.

»Deze aanmatiging krenkte ieders gevoel en ieders natuurlijken aard, en dat gevoel en die natuurlijke aard zijn zoo krachtig in Ierland, dat de uiterste armoede niet altijd toereikend is om ze te verstikken. De scholen van het charter, die alzoo toevlugtsoorden waren van verlatene wezen en kinderen der ondeugd, werden ware kindergevangenissen, waar onwaardige onderwijzers misbruik maakten van een slecht toevoorzigt; en toen in 1787 de philantroop Howard die scholen bezocht, zeide hij openlijk dat ze Ierland tot schande verstrekten."

Het opvoedingstelsel door Hendrik VIII aan Ierland opgedrongen, door zijne dochter Elisabeth gevolgd en vervolgens door Cromwell, door Willem III en door de koningen van het Hanoversche Huis, slaagde er alzoo in, gelijk men zoo even gezien heeft, om door middel van eeen overal gelijkvormig onderwijs Ierland Engelsch en vooral Anglikaansch te maken.

Burgemeester en Wethouderen der Stad Amsterdam brengen ter kennis van de belanghebbenden, dat tot de Inschrijving der Vreemdelingen, welke ten gevolge der toestemming van Z. M. den koning hunne woonplaats binnen het Koningrijk hebben gevestigd en van het bekomen dier toestemming aan het Gemeente Bestuur hunner woonplaats moeten doen blijken, alsmede tot het ontvangen der verklaringen van hen, welke, na hunne woonplaats binnen deze stad te hebben gevestigd en gedurende *Zes Jaren* te hebben behouden, aan het Plaatselijk Bestuur hun voornemen wenschen te kennen te geven om zich binnen het Koningrijk te blijven vestigen, wordt gevaceerd ter Stads-Secretarie, dagelijks, uitgenomen Zon- en Feestdagen, van des morgens ten *tien* tot des namiddags ten *twee* ure.

Door den minister van binnenlandsche zaken is, onder dagteekening van 29 September, aan de Gedeputeerde Staten van de onderscheidene provincien en van het hertogdom Limburg de volgende circulaire gezonden:

»De uitgaven die krachtens de wetten van 30 Mei 1840 en 9 Julij 1842 uit het fonds voor den landbouw hebben moeten worden gedaan, hebben in verband met de vruchtelooze pogingen, om dat fonds door nieuwe bijdragen te stijven, hetzelve zoodanig uitgeput, dat daaruit geene schadevergoedingen wegens verlies van vee meer kunnen worden voldaan, maar het overschot moet worden bestemd tot vervulling der verbindtenissen ten laste daarvan bestaande.

»U Edel Groot Achtbaren hiervan voorloopig verwittigende, heb ik tevens de eer u uit te noodigen, onverwijld orde te willen stellen, dat er van nu af geenerhande last meer worde gegeven tot zoodanige afmakingen van ziek, besmet of verdacht vee, of tot het doen van zoodanige andere verrigtingen, waarvoor tot dusver, hetzij schadevergoedingen, hetzij belooningen, van welken aard ook, uit het fonds voor den landbouw zijn verleend of toegezegd geweest, als zullende dergelijke uitgaven uit dat fonds niet meer worden betaald.

»Voor zoover dusdanige lastgevingen en uitgaven van wege de provinciale autoriteiten doelmatig worden geoordeeld, moet het aan die autoriteiten, op het voetspoor van hetgeen onlangs in Friesland heeft plaats gehad, worden overgelaten, om zelven de middelen te beramen, die hares erachtens tot het voorgestelde doel kunnen leiden.

»Inmiddels verzoek ik U Edel Groot Achtbaren tevens de noodige orde te willen doen stellen, ten einde de bepalingen der artt. 459, 460, 461 en 462 van het bestaande strafwetboek, nopens het aangeven en opgesloten houden van besmet of verdacht vee, voortdurend behoorlijk worden gehandhaafd."

Aan het verslag van de commissie van rapporteurs, omtrent een, in de zitting van 19 Februarij ingekomen stuk, met het opschrift: Verslag aan den Koning, aangeboden door den Min. v. Finantien, in betrekking tot de algemeene begrooting van inkomsten en uitgaven over de dienstjaren 1846 en 1847, mitsgaders andere ontvangsten en uitgaven; tevens een algemeen overzigt opleverende van den toestand van 's Rijks schatkist op het tijdstip van den 1sten Januarij 1843, ontleenen wij de volgende zinsneden.

»Ingewikkeld zal het beheer van 's rijks geldmiddelen blijven, zoo lang de rekeningen, krachtens art. 1 en 2 der wet van 30 Mei 1847 (*Staatsblad* n°. 27), litt. A en B, niet zijn afgelegd, en niet de sporen van den vroegeren toestand althans uit de staatsrekeningen zijn verdwenen.

»Deze blik op het voorledene dringt als van zelf om beter toe te zien en te waken voor het vervolg.

»Zal niet dezelfde staat van zaken zich van tijd tot tijd herhalen, dan is het dringend noodig, zoo als bij zamenvatting van de verschillende stukken, het onderwerpelijk finantiëel verslag uitmakende, overtuigend blijkt, dat voor de toekomst niet alleen de grootere spaarzaamheid worde in acht genomen, maar dat vooral die regelmatigheid in het beheer en in de contrôle van 's Rijks finantien worde gebragt, welke, vroeger ingevoerd, veel onheil en misbruiken had kunnen voorkomen.

»De vele bedenkingen en vragen, waartoe het onderzoek der commissie heeft geleid, mogen voorts de noodzakelijkheid aantoonen, om het finantiëel beheer der Ministers ook over 1845, 1846 en 1847 aan een naauwkeurig onderzoek van wege deze Kamer te onderwerpen, waartoe trouwens zoowel de vorige als de tegenwoordige Grondwet verpligt.

»De Ministers, welke, onder overlegging der staatsrekeningen, die verantwoording behooren af te leggen, zijn niet degenen, welke het beheer in opgemelde jaren hebben gevoerd, en die daarvoor verantwoordelijk zijn. Die omstandigheid zal zich echter wel meermalen voordoen, en belet in allen geval niet, dat aan art. 122 der Grondwet worde voldaan.

»Die taak zal door de tegenwoordige ministers, wanneer zij van dit verslag kennis bekomen, te eerder kunnen worden vervuld, daar toch de commissie zich beijverd heeft, reeds nu op verscheidene punten te wijzen, die nadere opheldering en toelichting vorderen, welke

alzoo bij de verwachte, volledige verantwoording kunnen gegeven worden, en daartoe als het ware stof leveren, die overigens niet zal ontbreken.

»Buitendien meent de commissie, dat het beneden de waardigheid dezer Kamer zoude zijn, om vragen en bedenkingen te opperen, deze in een verslag op te nemen, en dit verslag eenvoudig ter griffie neder te leggen, zonder eenige aanleiding te geven tot beantwoording dier vragen en tot opheldering dier bedenkingen.

»De commissie eindigt haar verslag alzoo met het voorstel:

»1°. om het verslag van den minister van financien, benevens dit rapport, neder te leggen ter griffie; en

»2°. laatstgemeld stuk bij afschrift mede te deelen aan den minister van financien."

'sGRAVENHAGE, 1 October. Heden zijn, naar men verneemt, ministers- en kabinetsraden gehouden, welke werden bijgewoond door de heeren Lightenvelt en Donker Curtius, die bij herhaling bij den Koning ten gehoore zijn ontvangen.

Z. M. heeft benoemd tot directeur der Lands-drukkerij, den heer C. G. Withuijs, gepensionneerd ambtenaar.

Men schrijft uit Luxemburg, dd. 29 September:

Aanstaanden Maandag verwachten wij hier Z. K. H. Willem Frederik Hendrik, Prins der Nederlanden, broeder van den Koning-Groothertog, om op last van Z. M. de zitting der Stenden te openen. Hij zal verzeld worden door den generaal Nepveu, den scheeps-kapitein v. Rappard en een adjudant van Z. M.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 30 Sept. De pogingen door den president der Fransche republiek aangewend om eene toenadering tot de Noordsche hoven te bevorderen, zijn onloochenbaar en stonden zelfs op het punt van te slagen. Des Presidenten zendeling, Persigny, had overal een uitmuntend en aanmoedigend onthaal genoten. Doch thans is er iets in het spel gekomen, dat alle verwachtingen zou kunnen in duigen doen vallen of althans voor een geruimen tijd verschuiven. Gelijk men weet hebben de Keizers van Rusland en Oostenrijk bij de Porte de uitlevering der gevlugte Hongaren doen eischen. De Porte heeft geweigerd. Rusland houdt aan en zendt een bijzonderen agent te dier zake naar Constantinopel; de Porte weigert andermaal. De Engelsche gezant Canning stijft haar ten sterkste en de Fransche gezant laat zich even zeer gelden als de Engelsche. De diplomatieke betrekkingen tusschen de Porte en Rusland waren den 17 afgebroken en de Sultan begon reeds eenige maatregelen te nemen tegen de kans van oorlog met Oostenrijk en Rusland. De instructien aan onzen ambassadeur, gen. Aupick zijn zeer duidelijk. Het ministerie, dat naar het schijnt geenszins dezelfde redenen heeft als de president om naar de Russische zijde over te hellen, heeft aan zijn vertegenwoordiger gelast om Canning krachtig te ondersteunen. De Marcel, werkzaam bij het ministerie van buitenlandsche zaken is met depêches voor Aupick naar Constantinopel vertrokken.

De *Constitutionnel* bevat het volgend relaas uit Constantinopel van de onlangs plaats gehad hebbende gebeurtenissen, betreffende de weigering der Porte tot het uitleveren der Hongaarsche vlugtelingen.

„Constantinopel, 15 Sept. 1849.

»In mijn laatsten brief van den 12 berigtte ik u hoe ver de zaak betreffende den eisch tot het uitleveren der Hongaarsche vlugtelingen gevorderd was, welke eisch door Rusland en Oostenrijk in extra-diplomatieke bewoordingen was gedaan. Prins Radziwill, die door Keizer Nicolaas naar Warschau was gezonden om aan deze zaak een einde te maken, heeft een tegenstand gevonden, dien men niet scheen te verwachten, en die eene formeele en bepaalde weigering moest doen veronderstellen. Redschid Pacha schijnt besloten te hebben eerder van zijn gezag afstand te doen dan zijn naam te verbinden aan zulk een acte-stuk.

»Het gerucht, verspreid door de agenten van Rusland en Oostenrijk, liep dat de weigering der Turken betreffende de uitlevering der Hongaaasche vlugtelingen de breuk zou na zich slepen van de vreedzame betrekkingen tusschen de beide volken, in één woord, dat het een ***casus belli*** worden zou. Dit gerucht is voor wel onderrigte lieden eene soort van zekerheid geworden; inderdaad, de heer v. Titow heeft aan de gezanten der groote mogendheden eene depêche van den heer v. Nesselrode onder de oogen gebragt, waarin ten duidelijkste wordt verklaard dat de Keizer van Rusland zulk een gewigt hecht aan het welslagen der zending van prins Radziwill, dat eene slechte uitkomst in dit opzigt gelijk zou staan met eene oorlogs-verklaring.

Als men nu beschouwt het weinige gewigt der voorwendsels door Rusland gebezigd om met de verhevene Porte te breken; wanneer men zich vooral te binnen brengt dat de belangrijkste aangelegenheden tusschen de beide gouvernementen behandeld zijn zonder dat er spraak is geweest om ingeval van verschil de toevlugt tot de wapenen te nemen, zal men geneigd zijn het systeem van het kabinet van St. Petersburg alzoo te verklaren, dat het van zin is om van de laatste gebeurtenissen van Hongarije en van den algemeenen toestand van Europa gebruik te maken om zijn overweldigenden togt naar het Oosten voort te zetten.

»De Sultan is zeer ontstemd over deze nieuwe verwikkelingen en verontrust zich over den uitslag van den krisis. Zijn betrouwen op Redschid Pacha, dat met de tegenwoordige moeijelijkheden nog vermeerderd is, heeft hem het besluit ingeboezemd om naar Smyrna te vertrekken en op die wijze de lastige aanzoeken van Rusland en het vervelende van zijn toestand te ontkomen. De duur van zijne afwezigheid is dus ondergeschikt aan de min of meer spoedige oplossing van de groote vraag van den dag.

»Prins Radziwill vertrekt morgen met de paketboot van Odessa; ten minste hij heeft zijn vertrek aan de Porte doen bekend maken. Hij heeft verlof gevraagd om van den Sultan afscheid te nemen, en eene audientie was tegen dezen morgen vastgesteld; maar zij heeft geen plaats gehad, zonder dat men nog weet of de Sultan dezelve geweigerd heeft.

»Het schijnt dat de Porte voornemens is de Hongaarsche vlugtelingen naar Constantinopel te laten komen. Eene stoomboot is heimelijk dezen nacht vertrokken om ze, naar men zegt, te Varna in te nemen en herwaarts te voeren, vanwaar het gemakkelijk vallen zou, ze naar Engeland te zenden.

„Constantinopel, 16 September 1849.

»Daar de Fransche paketboot 24 uren langer is teruggehouden door generaal Aupick, maak ik van deze vertraging gebruik om een vrij belangrijk post-scriptum te voegen bij mijn brief van gisteren.

»De krisis, dien men vreesde, heeft een aanvang genomen; de diplomatieke betrekkingen tusschen de Russische legatie en de Porte zijn geschorst. Waarschijnlijk zal dit met de internuntiatuur van Oostenrijk hetzelfde geval zijn, maar tot nog toe weet men er niets stelligs van.

»Daar de Porte bij hare weigering heeft volhard, om terstond de zaak der uitlevering van de Hongaarsche vlugtelingen op te lossen, heeft de heer v. Titow verklaard dat hij deze volharding moest beschouwen als eene formeele weigering van hetgeen de keizer verlangde, en dat dit, volgens zijne instructien genoeg was om hem zijn betrekkingen met de regering des Sultans te doen afbreken.

»Men heeft hem geantwoord, dat hij ongelijk had met de begeerte die de Porte aan den dag legde om over eene zaak van zulk een gewigt te onderhandelen, en die aan de billijkheid van keizer Nikolaas te onderwerpen, als eene daad van vijandschap aan te zien, maar dat hij in alle geval vrij was te handelen zooals hij zou goedvinden, en dat Chekib-Effendi door den Sultan was aangewezen, om zich, hetzij naar Warschau, hetzij naar St. Petersburg bij den Czaar te begeven als buitengewoon gezant, ten einde dat geschil te vereffenen.

»De heer v. Titow heeft te verstaan gegeven dat Chekib-Effendi koel ontvangen zou worden, hetgeen den Sultan zeer ontstemd heeft, en naar men denkt de oorzaak is geweest, dat hij aan prins Radzwill het afscheidsgehoor heeft geweigerd.

»Heden morgen heeft de Sultan, onder voorwendsel van de wapenschouwing te houden, die tegen Dingsdag aangekondigd was, zich naar San-Stefano begeven, met al zijne ministers en al de hoogwaardigheid-bekleeders des rijks. Men denkt dat er spraak is van het houden van eene buitengewone raadsvergadering, verwijderd van elken invloed der gezantschappen.

»Heden ten vier ure moest door den Porte een antwoord gegeven worden op het gisteren door den Russischen gezant overgelegd ultimatum. Men verzekert dat dit antwoord reeds dezen morgen gegeven is, of liever gezegd, dat de Porte heeft verklaard, dat zij bij haar eerste antwoord niets te voegen had, hetwelk behelst, dat zij, in hare begeerte om de neutraliteit te bewaren, en uit eerbied voor de heilige regten der gastvrijheid, er niet toe kon besluiten om de personen uit te leveren die in hare Staten eene schuilplaats hadden gezocht, en te minder daar deze vraag haar werd gedaan krachtens een tractaat, dat bij menige gelegenheid zoo door Rusland als door Oostenrijk geschonden was.

»Sedert drie of vier dagen houdt de Porte niet op van troepen te zenden naar haar leger aan den Donau. De versterkingen die tot heden zijn vertrokken bedragen meer dan 20.000 man.

»De heer Canning ondersteunt de Porte met al zijne krachten; hij is het die haar heeft aangedrongen om deze krachtige houding aan te nemen. Hij wordt even krachtig ondersteund door generaal Aupick.

»Gisteren heeft de heer Canning den staat laten opmaken van de beschikbare manschappen, die op dit oogenblik in de kaserne van Constantinopel en in den omtrek der stad voorhanden zijn.

»Men zegt dat de Pruissische legatie belast zal worden met de handhaving der handelsbelangen van de Russische onderdanen gedurende de opheffing der betrekkingen."

— Sommige staatslieden zijn van meening dat de zaak der Hongaarsche uitgewekenen naar Turkije wel in der minne zal geschikt worden, in dier voege dat aan de vlugtelingen Engelsche passen zullen uitgereikt worden om Turkije te verlaten. Zoodra deze in veiligheid zullen zijn, zal de Porte zich verschoonen bij Rusland, dat op zijn beurt zal verklaren dat het voldaan is. Op het huidig oogenblik schijnt er geene enkele mogendheid te zijn welke naar oorlog kan verlangen, en daarom kan men gerust na eenige kortere of langere onderhandelingen, eene vreedzame oplossing van alle aanhangige kwestien te gemoet zien.

— Men noemt onder de verschillende wetten die het ministerie in gereedheid brengt, die op de organisatie der gevangenissen, op de electrische telegraphen, op de zieken- en begrafenis-bussen, op het hooger onderwijs, enz.

— Gisteren is door de correctionneele regtbank alhier uitspraak gedaan in de zaak der Icarische maatschappij, die zoo vele honderde werklieden, welke daaraan hunne spaarpenningen verkwist hebben, in het ongeluk heeft gestort. De aanlegger van die zaak, de beruchte Cabet, is dien ten gevolge, als overtuigd van opligterij, veroordeeld tot 2 jaren gevangenis, 50 francs boete en 5 jaren ontzetting van de burgerschapsregten.

— Zaturdag zijn 1500 gedeporteerden, aan wie kwijtschelding hunner straf is verleend, hier ter stede aangekomen. Reeds den daarop volgenden Maandag en Dinsdag hadden bijna allen werk gevonden.

— De acte van beschuldiging in het 13 Junij proces is gisteren afgewerkt. In den loop van den dag zoude zij aan den ministerraad worden medegedeeld.

— Men meldt, dat de heer Pierre Bonaparte, vertegenwoordiger des volks en chef de battaillon in het vreemden-legioen, naar Algerie gezonden wordt, om er tijdelijk, in de provincie Constantine zijn dienst te gaan vervullen.

— De President is 1 Oct. van St. Cloud naar Parijs terug gekeerd.

— Eenige vrienden van Thiers verzekeren dat hij geheel vreemd is aan de tegenwoordige politiek van den *Constitutionnel*, en dat hij de geheele verantwoordelijkheid daarvan overlaat aan Veron en Boillay.

— Het rapport van Thiers over den openbaren onderstand zal eerdaags aan de commissie onderworpen worden. Hij verschilt van gevoelen zoowel met Emmanuel Arago als met Montalembert.

— Flocon zal hoofdredacteur zijn van een nieuw blad *la Revolution* de 1848.

— Passy heeft sedert eenige dagen zijne onderhandelingen met de bank weder aangeknoopt voor de leening van 200 millioen. De bankiers willen niet meer dan 84½ pCt. à 5 pCt. geven, als zijnde de gemiddelde koers der laatste zes maanden.

— Er zullen apostolische missionnarissen vertrekken naar de staten van den Imam van Mascate.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 1 October. Sedert eenige weken is het bekend dat Oostenrijk van de Porte de uitlevering der Hongaarsche vlugtelingen gevraagd heeft, op grond van het 18 Art. van het in 1739 tusschen de beide Staten gesloten tractaat van Belgrado. Dit artikel spreekt geenszins van de uitlevering van politieke en andere misdadigers, maar bepaalt alleen dat geen der beide Staten een verblijf zal verleenen aan oproerige en ontevreden onderdanen van den anderen. De zaak op dit terrein overgebragt zijnde, was het voor de Porte niet moeijelijk een antwoord te vinden, en dat antwoord zou ook gegeven zijn geworden op den dag toen de buitengewone Russische gezant vorst Radziwill te Konstantinopel aankwam met een eigenhandigen brief des Keizers aan den Sultan, waarin, zelfs zonder dat met zich op eenig bestaand tractaat beriep, de uitlevering der Poolsche deelnemers aan den Hongaarschen opstand, die zich te Widdin bevonden, geëischt, en bij niet-voldoening daaraan met eene breuk tusschen de beide Staten gedreigd werd. Dezelfde bedreiging was ook in de Oostenrijksche nota vervat geweest.

»Sedert de aankomst van den vorst Radziwill hebben de Russische en Oostenrijksche gezanten alles in het werk gesteld om den Sultan en zijne ministers tot toegefelijkheid aan hunne eischen te bewegen, en hun vrees aan te jagen. Zij vonden daarin zelfs ondersteuning bij de Sultane Validé en verscheiden ministers en andere hooge staats-ambtenaren. Al hunne pogingen leden echter schipbreuk op den vasten wil des Sultans en van zijne ministers Reschid-Pacha en Ali-Pacha, die voortdurend zijn vertrouwen in de volste mate genieten, en tegen de uitlevering zijn. Intusschen werd, ten gevolge van den aandrang der gezanten om een beslissend antwoord te ontvangen, den 11den dezer eene groote vergadering van den Divan gehouden, waarin de eisch tot uitlevering grondig onderzocht, en bijna eenstemmig besloten werd om dien eisch, als noch op de tractaten noch op het regt

der volken gegrond, van de hand te wijzen. Den volgenden morgen werd het afwijzend antwoord der Turksche regering door den grootvizier aan de tolken der Russische en Oostenrijksche gezantschappen medegedeeld. Het zal thans te bezien staan, of die beide mogendheden deswege den oorlog aan de Porte zullen verklaren. De heeren von Sturmer en von Titoff hebben het bescheid der Porte aan hunne regeringen toegezonden en tevens instructien gevraagd ten aanzien van de houding, welke zij thans tegenover het Turksch bewind moeten aannemen.

— Onze *Zeitung* voor morgen spreekt van berigten uit Weenen, volgens welke den 18den September, en dus twee dagen later, de gezanten van Rusland en Oostenrijk Konstantinopel verlaten zouden hebben, na voorafgegane verklaring dat eene Russische vloot gereed lag om den Bosphorus binnen te loopen.

— Wurtemberg weigert definitief tot het verbond der drie koningrijken toe te treden.

— De *Frankfurter Zeitung* zal met het einde dezer maand ophouden te verschijnen.

— Brentano zal zijn werk over de Badensche omwenteling in Amerika voltooijen. Voor zijn vertrek heeft hij verklaard, dat hij onder geene voorwaarde weder in zijn vaderland zal terugkeeren.

— De beruchte Mazzini, die een zoo groote rol bij den opstand van Rome heeft gespeeld en naar Lausanne gevlugt was, heeft aldaar een dagblad willen uitgeven, ter verdediging der Italiaansche vrijheid. Hij is hierin door de Zwitsersche regering verhinderd geworden, doordien dezelve hem het bevel heeft doen toekomen, dadelijk Zwitserland te verlaten.

— Men schrijft uit Koppenhagen, dat de ministeriëele krisis nog niet geeindigd is en dat de benoeming van den heer Rösenorn tot minister van binnenlandsche zaken, bij de liberalen veel tegenstand ontmoet. Omtrent de Sleeswijksche zaken is het nieuwe kabinet er ver van af, om in eene verdeeling van de hertogdommen te bewilligen.

BERLIJN, 29 Sept. Hanover heeft inderdaad door eene nota verklaard dat het den Rijksdag niet buiten de toestemming zijner Stenden zou helpen bijeenroepen, doch aan zijne uittreding wordt op dit oogenblik nog geen geloof gehecht. Uit de interpellatien van v. Ammon in de zitting der Eerste Kamer van gisteren aangaande de bestemming der Duitsche vloot, heeft men kunnen opmaken hoe groote verwarring er tegenwoordig in de Duitsche aangelegenheden heerscht.

WEENEN, 27 September. Gisteren is alhier, een koerier uit het leger voor Komorn aangekomen, die nieuwe voorstellen der belegerden betrekkelijk eene capitulatie overbragt; waarop de generaal v. Haynau terstond uit Weenen naar het hoofdkwartier vertrokken was. Men vleide zich steeds dat er nog eene schikking tot stand zou komen.

— Aartshertog Albrecht is tot bevelhebber benoemd van het legerkorps dat in Boheme bijeengetrokken wordt.

— De Groothertog van Toscane is eergisteren alhier aangekomen.

ITALIE.

Het *Giornale di Roma* van den 21 deelt den tekst van het *motu proprio* en van de notificatie der regerings-commissie, welke dat stuk vergezelt, in haar officieel gedeelte mede.

De door de amnistie uitgesloten personen die zich nog te Rome bevonden, hebben die stad verlaten.

De staat van Modena geniet de volmaaktste rust. De hertog is voornemens een constitutie te geven aan zijne onderdanen en eene nieuwe accijns-wet, zoo als de belangen des lands die vorderen.

Het Sardinisch ministerie heeft behalve de goedkeuring der leening van 75 millioen, ook verlof gevraagd om met 1 October de eerste 15 millioen te betalen, en bovendien nog een additionneel krediet verworven van 21 millioen voor verschillende behoeften. De twee eerste punten zijn aangenomen met 119 tegen 21 stemmen. Het laatste is naar eene commissie verzonden om er den volgenden dag (26) rapport over uit te brengen. Men weet dat het kabinet vooraf verklaard had, dat het de aanneming dezer wet geenszins beschouwde als de goedkeuring van het met Oostenrijk gesloten tractaat.

Aangaande het geopperde denkbeeld om de Romeinsche zaken door een Europeesch congres te laten regelen laat de *Univers* zich aldus hooren:

Dat denkbeeld om het Pausdom geweld aan te doen, door alle mogendheden daartegen te vereenigen is reeds geopperd. Doch de Kerk erkent evenmin aan de vereenigde mogendheden, als aan een of twee hunner het regt om te beschikken over de tijdelijke souvereiniteit van den H. Stoel of om die souvereiniteit te regelen. Zou Frankrijk aan een Europeesch Congres het regt erkennen om hem eene constitutie en wetten op te leggen? Maar wat een congres aan Frankrijk niet zou kunnen doen, waarom zou het zulks vermogen tegen eene andere souvereiniteit? Zou 't zijn om hare zwakte? Maar dan moet men ook bekennen dat er voor de mogendheden slechts geweld, geen regt bestaat. Is dit het geval, wat zullen wij dan aanvoeren tegen de beweering der republikeinen en revolutionnairen die het regt van alle gouvernementen zoowel als dat van den Paus loochenen, en die zich ook op het geweld beroepen? Bijaldien het gevoel van het regt der souvereiniteiten verloren gaat, dan moest het ten minste terug gevonden worden in de handelingen der gouvernementen. Indien de Europesche gouvernementen konden medegesleept worden om tegen het Pausdom te doen wat men hun voorstelt, indien zij doof bleven voor de stem der regtvaardigheid, dan moet men echter hoopen dat ten minste de stem van het eigenbelang zich zal doen hooren en hen wederhouden zal. In allen gevalle zou het Pausdom protesteeren tegen hunne gewelddadigheden, en God zou ze niet ongestraft laten. Wat de tractaten van 1815 betreft, deze zijn door den H. Stoel nimmer erkend, en de bezetting van Ferrara is in deszelfs oog steeds eene usurpatie geweest.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		1 OCT. 4¼ u. gebl.	2 OCT. 4¼ u.		gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	$2\frac{1}{2}$ pCt.	$53\frac{7}{8}$	$53\frac{15}{16}$	a $53\frac{15}{16}$	$53\frac{7}{8}$
Dito Dito	3 »	$63\frac{5}{8}$	$63\frac{3}{4}$	$63\frac{7}{8}$	
Dito Dito op resc.	3 »				
Dito Dito	4 »	$84\frac{1}{8}$	84	$84\frac{1}{16}$	
O I. Leening	4 »		83	$83\frac{1}{16}$	
Amortis. Syndic.	$3^1/_2$ »	$84\frac{1}{2}$	$84\frac{1}{2}$		
Handel-Maatschappij	$4^1/_2$ »				
Haarlemmermeer	$4\frac{1}{2}$ »				
Aand. Rijn-Spoorweg	$4^1/_2$ »	83	$82\frac{3}{4}$		
Aand. Holl. S. M.	»	62	63		
BELGIE,	» »				
Dito	$2^1/_2$ »	$46\frac{1}{4}$			
Dito bij Rotschild	» »	$46\frac{1}{4}$	$46\frac{1}{4}$	$46\frac{3}{8}$	$46\frac{3}{8}$
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5 »	11	$10\frac{3}{4}$	$10\frac{15}{16}$	
Dito Dito van 510 £	5 »	11	$10\frac{13}{16}$	$10\frac{7}{8}$	
Dito bij Dito onb. st.	5 »		$10\frac{5}{16}$		
Dito	3 »	$35\frac{3}{4}$	$35\frac{1}{16}$		
Dito Binnenl. à 6 m.	3 »	$26\frac{7}{8}$	$26\frac{13}{16}$	$26\frac{7}{8}$	$26\frac{15}{16}$
Coupons Ardoins	»	$8\frac{1}{16}$	$7\frac{7}{8}$	$8\frac{1}{16}$	
Passive	»				
Fransche Uitgest.	»				
PORTUGAL, te Londen	3 »	$30\frac{1}{4}$			
Dito Dito	4 »	$31\frac{1}{2}$	$31\frac{1}{4}$	$31\frac{3}{8}$	
Dito Ex Coupon	»		35		
Dito Dito	»				
Dito Binnenl. à 1 Conto	5 »				
RUSL. Ob. H 1798 en 1816	5 »	105	$104\frac{7}{8}$	105	
Dito Dito 1828 en 1829	5 »	$104\frac{1}{2}$	$104\frac{1}{2}$	$104\frac{3}{4}$	
Ct. b. d. 1831 en 1833	5 »	94	$93\frac{1}{2}$	$94\frac{1}{8}$	
Dito bij Hope	4 »	$86\frac{1}{2}$	$86\frac{1}{2}$		
Dito bij Stieglitz en C°.	4 »	$84\frac{3}{4}$	$83\frac{7}{8}$	$84\frac{1}{2}$	
Cert. te Hamburg	5 »				
Inschrijving in Assignat.	6 »				
Cert. van Dito	6 »				
POLEN, Certific.	4 »	$76\frac{3}{4}$	$76\frac{3}{8}$		
Dito Aand. met Loten fl 300	f				
Dito Dito fl 500	»				
AMERIKA, Phil. Bank	6 pCt.				
Dito Bank-Actiën					

Oost., Met. 5 pc. $85\frac{3}{4}$, $86\frac{1}{8}$; $2\frac{1}{2}$ pc. $44\frac{3}{8}$, $\frac{7}{8}$; N. Met. 90, $\frac{1}{4}$; Fransche 3 pc. $51\frac{5}{16}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$; Nap., Cert. L. en B. $81\frac{1}{2}$; Braz. 5 pc. $89\frac{1}{4}$; Mexico 5 pc. $26\frac{3}{8}$; Gren. $16\frac{7}{8}$; Ecuador $3\frac{1}{16}$; Venez. $25\frac{1}{4}$ exd.; Grieken $4\frac{15}{16}$.

Wisselkoers.

2/m. Parijs $56\frac{7}{8}$; Zigt Parijs $56\frac{1}{2}$; 2/m. Londen 12,05; Zigt Londen 12,10; 2/m. Hamburg $34\frac{7}{8}$; Zigt Hamburg $35\frac{1}{16}$; 3/m. Lissabon 42; 3/m. Porto 42; 2/m. Petersburg 1,86.

BUITENLANDSCHE EFFECTEN.

ANTWERPEN, 1 Oct. Belg. leen. $2^1/_2$ pc. $48\frac{3}{4}$; 5 pc. $95\frac{5}{8}$; $4^1/_2$ pc. 88; Spanje Ard. 5 pc. $10\frac{3}{4}$; Binnenl. 3 pc. —; Coupons —; Rom. Leening $76\frac{1}{4}$.

WEENEN, 28 Sept. Met. 5 pc. $95\frac{1}{4}$; id. 4 pc. $77\frac{1}{2}$; $2^1/_2$ pc. $48\frac{1}{2}$; Bank-Actien 1195; Lot. fl. 250, 113; id. fl. 500, 163.

HAMBURG, 29 Sept. Rusl. Engels. leening $105\frac{1}{4}$, Cert. bij Stiegl. 4 pc. $84\frac{1}{4}$; Spanje, Ard. 5 pc. $10\frac{1}{2}$; id. Binnenl. 3 pc. $25\frac{3}{8}$.

De aan-, uit- en doorvoer van levensmiddelen te Amsterdam, van 24 tot en met 29 Sept., zijn geweest als volgt:

Aanvoer:

Tarwe L. 600, 11 M. — Rogge L. 333, 4 M. — Boekweit L. 40. — Garst 4 M. — Haver 2 M. — Gort 11950 ℔. — Meel 43 ℔. — Rijst 35025 ℔.

Uitvoer naar Zee:

Boonen L. 10. — Haver L. 15. — Erwten L. 1, 15 M.

Doorvoer naar Zee:

Tarwe L. 12. — Haver L. 2.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 1 Oct. N. W. — N. N. W.; R. G. Waker, Catharina Isabella, Lissabon. - Lord John Russell, (s.) - L. J. Zoeler, Catharina, Londen. W. van Duin, Hoop, Hull. - R. A. Blank, Gneisenau, Archangel. - S, Boju, Dahlia, Trehigeners. - H. Knudsen, Fem Söstren, Drammen.

HELVOET, 1 Oct. N. W.; O. J. Oltmans, Marseille, Marseille. - Rotterdam, (s) Havre. - Sir Robert Peel, (s.) - Batavier, (s.) Londen. - A. Alexander, Collier, Leith. - Emerald Isle, (s.) Hull. - Norfolk, (s) Yarmouth.

UITGEZEILD.

TEXEL; 1 Oct. N. W. — N. N. W; W. Meetor, Koning Willem II, (s.) Hull.

HELVOET, 1 Oct. N. W.; Hambourg, (s.) Havre.

BRIELLE, 1 Oct. N. N. W.; D. Visser, Princes van Oranje, (s.) Duink.

Terug uit zee: T. Visser, Bernhard en Elise, n. Hull.

AMSTERDAM, 1 October.

Binnengekomen:

J. E. Kross. Voorwaarts, Cette. (O D.) Stukgoed. - J. Cardino, La Rose, Rouaan. (O D.) Boekweit. - K. J. Klasen, Antje, dito. (O. D.) Koolzaad. - E. Gilles, Louis, St. Valerij. (O. D.) dito. - B. G. Gerritsma, Jonge Gerrit, Hartlep. (O. D.) Steenkolen. - C. W. Adahl, Johannes, Riga. (W. D.) Rogge. - G. Wijckmann, Vrouw Gelie, dito (O. D.) Masten. - B. J. Zoeterkerk, Margaretha, Koningsbergen. (O. D.) Rogge en Lijnzaad. - T. S. Oldendorp, Ludolph Theodorus, dito. (O. D.) Tarwe. - O. W. Pronk, Gesina, Dantzig. (W. D.) dito. - T. W. Pronk, Hopende Zeeman, Anclam. (W. D.) Rogge. - J. Larsen, Emanuel, Drammen. (O. D.) Hout. - A. J. Albers, Gouverneur van Ewijck, (s.) Hamburg. (N. Bg.) Stukgoed. - W. J. Kremer, Vrouw Onnegina, Bremen. (N. Bg.) Lood. - J. H. Thijgens, Vrouw Alida, dito. (N. Bg.) dito.

2 October:

D. Jones, Agnes, Akyab. (O. D.) Rijst. - J. C. Atkes, Onderneming, Havana. (W. D.) Suiker. - R. G. Waker, Catharina Isabella, Lissabon. (O. D.) Stukgoed. - J. L. Chedeville, Jeune Albert, Caen. (O. D.) Raapz. - A. U. Deen, Gesina, Londen. (O. D.) Rijst. - R. A. Albers, Gesina Jantina, id. (O. D.) id. - S. Darling, Newcastle, id. (O. D.) id. - J. G. Oostra, Annechiena, Cardiff. (W. D.) IJzer. - W. van Duijn, de Hoop, Hull. (O. D.) Stukgoed. - C. H. Dade, Groszherzog Friedrich Franz, Riga. (O. D.) Hout. - G. C. Fisscher, de Hoop, Dantzig (O. D.) Tarwe. - T. Bakker, Margaretha Agnes, id. (W. D.) id. - H. H. Nieboer, Elisabeth, Holbeek. (O. D.) Rogge.

AMSTERDAM, 1 October.

Uitgezeild.

H. F. Zeijlstra, Anna Maria Henrietta, Batavia. - D. Hofker, Nickerie Packet, Suriname. - W. P. Carst, Jonge Willem, St. Petersb. - H. Terpoorten, Ida Maria, Stettin.

2 October.

J. K. Klunder, Johannes Linthorst, Londen.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 22 Sept. op de hoogte van Goudstaart: Koophandel, Kapt. Dupain, van Rotterd. n. Batavia.

Kapt. Lourens, van Batavia naar Rotterdam, in Brouwershaven binnen, rapporteert den 20en September op de hoogte van Dungeness gepraaid te hebben, het schip Aldebaran, Kapt. Meijboom, van Amsterdam naar Batavia.

CARGA-LIJSTEN.

Koningsbergen, Zoetekerk, Margaretha: 27 l. Lijnzaad, L. Hoijack en Co.; 43 l. Rogge, F. Gallenkamp; 18 k. Linnen, Order. Kok, Hollandsche Trouw, 4,237 sch. Lijnzaad, Order.

Dantzig, Pronk, Gezina: 51 l. Tarwe, Order; 2 l. Tarwe, Wed. F. van Heukelom en Zoon.

Anclam, Pronk, de Hopende Zeeman: 31 l. Rogge, G. Fikenscher.

Emden, Mudder, Margrietha: 19 l. Koolzaad, W. en J. D. Lulofs.

Maceio. Spence, Brazilian: 217 k. 57 vtj. 977 z. Suiker; Kreglinger & Comp.

Rouaan, Klasen, Antje: 694 hect. Koolzaad, Pool & Thuret; 1,456 hect. dito, Order.

Londen, Nivell, Lion (s): 138 z. Koffij, D. van Lennep Coster & Comp.; 54 v. Koopmanschappen, 373 z. Rijst. Order.

Grangemouth, Harijson, Favorite: 2,032 staven, 242 boss. Smeedijzer, N. van der Stadt.

St. Petersburg, Spijkman, Juliana Louisa: 20 p. Zeildoek, G. Bonnike & Zoon; 70 v. Talk, J. F. Nijhuis; 17 b. Veeren, W. & J. D. Lulofs; 60 v. Talk, 95 b. Uitschot, Order.

Riga, Wijckmann, Vrouw Gelie: 1 lading Hout, L. Hoijack en Comp.

Riga, Kleijn, Tweel. Daniel en Wilco: 1 lading Hout, L. Hoijack en Comp.; 30 b. Hennep. Order.

PRIJZEN DER PERCEELEN,

Geveild op Maandag 1 October, in het O. Z. Heeren Logement.

No. 1. Een Huis, Tuin en Erve, Prinsengracht, No. 1381; *f* 2575, *f* 30, J. J. Boldoot.

2 Twee Huizen en Erven, Hekelveld, No. 1600; *f* 1975, *f* 50, R. W. Hartgerink.

3. Een Huis en Erve, als voren, No. 1620; *f* 1450, J. F. Schutte.

4. Een dito, naast Perceel No. 3, No. 1621; *f* 1150, J. Feije.

5. Een dito, Brouwerssteeg, Nieuwendijk, No. 1411; *f* 847, *f* 30, G Moele.

6. Een dito, Hartenstraat, No. 1898; *f* 5000, *f* 1000, B. Langerhuizen.

7. Een dito, Leidsche Straat, No. 3165; *f* 6350, *f* 100, J. Minne.

8. Een dito, Rheestraat, No. 1916; *f* 3000, *f* 25, P. D. Lusink, Jr.

9. Een dito, Gasthuismolensteeg, No. 2969; *f* 2600, *f* 25, Denzelfden.

10. De Hofstede *Duinlust* c. a., te Bennenbroek, boven Haarlem; *f* 5450, *f* 50, Opgehouden.

11. Een Huis en Erve, Appelmarkt, No. 3917; *f* 3950, J. F. Schutte.

12. Een dito, Brouwersgracht, No. 5606; *f* 2800, *f* 225; W. A. Zelders.

13. Een dito, Wijde Kapelsteeg, No. 3609; *f* 2000, *f* 25, J. B. Plaat.

14. Een Huis, Tuin en Erve, Keizersgracht, No. 406; *f* 8000, *f* 5, Opgehouden.

ADVERTENTIEN.

(1551) Heden beviel van eene *DOCHTER*, M. A. J. A. BELLAMIE, geliefde Echtgenoot van

AMSTERDAM, A. DE BRUYN.

2 October 1849.

Eenige kennisgeving.

Amsterdam, bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever